TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI Sınıf-12

OGM MATERYAL
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KONU PARAGRAFTA ANLAM

Paragraf: Bir fikri, bir duyguyu, bir olayı, bir bilgiyi tam olarak anlatabilmek için bir araya getirilen cümlelerin oluşturduğu metin veya metin parçası. Paragraf kendi içinde bir bütünlük taşır. Paragraf tek bir düşünce etrafında oluşur.

Paragrafta Başlık

Paragrafın tamamını kapsar. Paragrafın konusu ve ana fikri ile bağlantılıdır. İlgi çekici ve düşündürücüdür.

Paragrafta Konu

Yazarın üzerinde durduğu olay, durum ya da düşünce; paragrafın konusunu oluşturur. Paragrafta konunun temel özellikleri şunlardır:

Paragrafın tamamını kapsar. Paragrafta üzerinde durulan olay, durum ya da kavramdır.

"Anlatılan nedir?", "Neden söz ediliyor?" soruları metnin konusunu verir.

Paragrafta Ana Fikir (Ana Düşünce)

Okuyucuya verilmek istenen mesajdır.

Paragrafta ana fikrin temel özellikleri şunlardır: Verilmek istenen asıl iletidir (bilgi, fikir, duygu). Metinden çıkarılması gereken derstir. "Bu metin hangi amaçla yazılmıştır?", "Okuyucuya verilmek istenen mesaj nedir?"

Yardımcı Fikir (Yardımcı Düşünce)

Paragraftaki ana düşünceyi destekleyen diğer düşüncelerdir.

Paragrafta yardımcı düşüncenin temel özellikleri şunlardır:

Ana düşüncenin daha iyi açıklanmasını sağlar. Ana fikir bir taneyken yardımcı düşünce birden fazladır.

SORULAR

Soru 1:

Geçmişten günümüze değin çoğu şair, tabiata önem vermiş ve benzetmeye dayalı anlatımlarında tabiattan en geniş anlamda yararlanmıştır. Ne var ki ne âşığın aka aka denizler oluşturan gözyaşları ne de nergis gözlü sevgilinin görünümü bir araya gelse günün bir saatindeki Boğaziçi manzarasını vermeye yetmez.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçanın başlığı olmaya en uygundur?

A) Şiir ve Yansımaları
B) Mısralarla Boğaziçi
C) Sanat ve Gerçeklik
D) Şair ve Doğa
E) Şiirin Dili

Cevap: C

Soru 2:

80 öncesi şairlerin dünyası sınırlıydı. Şiirlerde hep belli konu ve motifler işlenirken zoraki yani yapay duygusallık göze çarpıyordu. Sınırlanan bu şiir, hayatın insani boyutunu yansıtmayı önlüyordu hâliyle. 80 öncesi şairleri yaşananı yazdılar başlangıçta. Bunu yaparken şiirin edebî yönünü hep ihmal ettiler. Şiir düzyazılaşma yoluna evrildi. Yaşanan olayların tarihsel boyutunu kavrayamayışları, estetik meseleler üzerinde hazırlıksız olmaları, belirgin kamplaşmalar; olumsuzu geliştiren faktörler arasındaydı. Mitler, olağanüstülükler oluşturuldu. Hep aynı sözlük kullanılırken konular çeşitlendirilmedi. Durum böyle olunca şairler kendi sözlüklerini oluşturma çabasına girmediler.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi 80 öncesi şiirinin olumsuzluklarından biri <u>değildir?</u>

A) Konu zenginliğinin olmaması
B) Kelime hazinesinin yetersizliği
C) Samimilikten uzak kalınması
D) Sanatsallığın ihmal edilmesi
E) Kullanılan dilin özensizliği

Cevap: E

Soru 3:

Geçenlerde gazete okurken şöyle bir cümleye denk geldim: "Akıllarda ve kalplerde entegrasyon sağlanamadı." Karşılığının Türkçede bütünleşme olduğunu bildiğimiz entegrasyon sözcüğünün kullanılması şık olmamış. Anlaşılan yazar, gazetesinde "Toplum olarak akılca, yürekçe bütünleşemedik." demek istemiş. Düşünüyorum da Türkçe karşılığı olan yabancı sözcüklerin kullanılması, birçoğuna belki aykırı gelmiyordur. Ancak Türk dili üzerinde düşünen biri için böyle kullanımların tepki ile karşılanacağı bilinmelidir. Lisandan dile geçerken geldiğimiz düzey bu olmamalıdır.

Bu parçada yazarın asıl yakındığı durum aşağıdakilerden hangisidir?

A) Türkçe karşılığı olan yabancı kelimelerin kullanılması
B) Aydınların dil konusunda umursamaz tavırlar takınması
C) Gazetelerde özensiz bir dile yer verilmesi
D) Dilimizde birçok yabancı sözcüğün yer alması
E) Toplumun dil konusunda yeterli hassasiyeti göstermemesi

Cevap: A

Soru 4:

Bir haftadır düzenimi buldum. Her gün yazıyorum artık. Yazmadığım günler üstüme bir huzursuzluk çöker, kendimi bir türlü avutamam. Çevremi sıkarım, huysuz bir insan olurum anlayacağınız. Yazmayı, dünyanın o güzel günlerinden biri diye düşünürüm. Günlük güneşlik bir gün ayakkabılarınızı boyatıyorsunuz, bir kahveye oturmuşsunuz. Böyle bir şey yazmak bence, yaşadığınızı duymak. Öbürü ölümlere eş bir şey.

Böyle düşünen bir yazar, aşağıdakilerden hangisini söylerse bu parçanın ana düşüncesini vurgulamış olur?

A) Yazmadığım günlerde çok geçimsiz bir yazar olurum.
B) Yazmadıkça yaşadığımın farkına varamıyor, yaşamdan zevk alamıyorum.
C) Yazma isteğim güzel günlerde çok daha güçlüdür.
D) Çekilmez olduğum günlerde yazmaya ara vermişim demektir.
E) Düzenimi kurduğum zaman kendimi yazmaya daha iyi veriyorum.

Cevap: B

Soru 5:

(I) Dünyada bilim kurgu yayıncılığı çok eskiye dayanır. (II) Türkiye'de çeşitli yayınevleri bu türdeki çok sayıda kitabı dilimize kazandırıp okura ulaştırmıştır. (III) Ancak yine de geriye bakıldığında ülkemizde bir bilim kurgu yayıncılığından söz etmek zor. (IV) Çünkü bu türe girebilecek yapıtları üreten yazarlar, bunların bilim kurgu olduğunun bilincinde bile değiller. (V) Üstelik bu türün nitelikli örneklerini yayımlayan yayınevleri bile bu kitaplar için "bilim kurgu" sözcüğünü değil, "çağdaş edebiyat" ve benzeri tanımlamalar kullanmışlardır. (VI) Bu da gösteriyor ki ülkemizde bilim kurgu, bir tür olarak kabul edilmemektedir.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangi ikisi, yazarın bu parçanın son cümlesindeki sonuca varmasının nedenini açıklamaktadır?

A) I ve II
B) II ve III
C) III ve IV
D) III ve V
E) IV ve V

Cevap: E